

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในปัจจุบันมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาวะทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั่วไป และในที่สุดก็ส่งผลกระทบต่อไปยังสุขภาพของคนในประเทศด้วย สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในขณะนี้เกิดจากภาวะมลพิษที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น จะเห็นได้จากสภาวะมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ทางดิน และทางเสียง ที่เป็นปัญหาอย่างมาก ... (มารุต นูนาค, 2533) ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาของสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอดีต คณะกรรมการวิชามนุษย์กับธรรมชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2529) ได้จำแนกปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยไว้ดังนี้

1. ปัญหามลพิษ

1.1 ปัญหามลพิษทางน้ำ เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดระบบการกำจัดน้ำทิ้งจากชุมชน โรงงานอุตสาหกรรมและพื้นที่เกษตร ก่อนที่จะระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้ปริมาณของสารมลพิษมากเกินไปเกินขีดความสามารถของแหล่งน้ำนั้นๆจะรับไว้ได้

1.2 ปัญหามลพิษทางอากาศ เกิดขึ้นเนื่องจากสารมลพิษที่ปล่อยจากยานยนต์และโรงงานอุตสาหกรรม ในบางที่และบางเวลามีปริมาณมากเกินไปกว่าที่อากาศจะเจือจางได้ทัน ทำให้ความเข้มข้นของสารมลพิษในอากาศมีค่าสูงจนเกิดอันตรายต่อมนุษย์

1.3 ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย เกิดขึ้นเนื่องจากบริการกำจัดขยะมูลฝอยไม่เพียงพอและขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดขยะก่อให้เกิดการทับถมของขยะมูลฝอยและก่อให้เกิดการทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แหล่งน้ำ ลากล่อง ทำให้เกิดการเน่าเสีย

1.4 ปัญหาเสียงและการสั่นสะเทือน เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมและการสั่นสะเทือนของพื้นดิน นอกจากนี้เสียงที่รบกวนอยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดโรคทางประสาทอีกด้วย

1.5 ปัญหาสารพิษ เช่นการใช้ยาฆ่าแมลงในการปราบศัตรูพืช สี ทินเนอร์ เป็นต้น

2. ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติแบ่งได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการทำลายป่า เนื่องจากต้องการที่ทำกิน หรือต้องการไม้เพื่อไปใช้ก่อสร้างที่อยู่อาศัย หรือใช้เป็นเชื้อเพลิง

2.2 ปัญหาการใช้ดินและที่ดินอย่างไม่เหมาะสม รวมทั้งปัญหาการเสื่อมโทรมของคุณภาพดิน

2.3 ปัญหาทรัพยากรธรณี ซึ่งได้แก่การนำเอาแร่ธาตุต่างๆ ตลอดจนน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ เช่นนำน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ ก่อให้เกิดแผ่นดินทรุดหรือก่อให้เกิดการรุกรานของน้ำเค็มเข้ามาทำลายน้ำใต้ดิน

2.4 ปัญหาผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ อันเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านต่างๆ เช่น การสร้างถนน การสร้างเขื่อน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ เช่นการขุดลอกร่องน้ำทำให้เกิดการชะริมตลิ่งพัง

3. ปัญหาการกระจายประชากรและการตั้งถิ่นฐาน การเติบโตของเมืองอย่างขาดระเบียบแบบแผนที่แน่นอน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

แนวทางในการแก้ไขปัญหาลี้่วงแวดล้อมนั้น นักการศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมมีความเชื่อว่าจะกระทำได้ โดยการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความสำนึกและรับผิดชอบ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีแผนแม่บทโครงการสิ่งแวดล้อมศึกษา ประกอบด้วยเป้าหมายและแผนงานต่างๆ ในการดำเนินงานในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐบาล ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 โดยกรมวิชาการได้บูรณาการสิ่งแวดล้อมเข้าไปในหลักสูตรทุกระดับ และให้กรมอื่น เช่น กรมการศึกษาค้นคว้า การอาชีวศึกษาให้มีสิ่งแวดล้อมศึกษาอยู่ในรายวิชาบังคับ

นโยบายในเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้บ่งชี้ไว้ชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายพัฒนาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

ส่วนในระดับอุดมศึกษาทั้งในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู และในสายอาชีวศึกษายังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องสิ่งแวดลอมศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายในระดับประเทศเท่าที่ควร ซึ่งกระทรวงศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญและได้มีนโยบายรองรับปัญหาสิ่งแวดลอม (พะยอม แก้วกำเนิด, 2532) ว่าต้องจัดการศึกษาให้เยาวชนและประชาชนได้เรียนรู้สภาพสิ่งแวดลอมพื้นฐานของประเทศ และของโลก โดยเฉพาะในท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกที่จะรับผิดชอบร่วมกันในการอนุรักษ์ การเสริมสร้างการนำไปใช้อย่างคุ้มค่า และพัฒนาสิ่งแวดลอมโดยพัฒนาหลักสูตรให้มีการเรียนการสอนสิ่งแวดลอมศึกษาทุกระดับทุกประเภท การศึกษาทั้งในรูปแบบเป็นวิชาเฉพาะ และรูปแบบการบูรณาการกับวิชาต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในปัญหาและความต้องการรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดทางเลือกและตัดสินใจในการดำเนินการอย่างเหมาะสม สอดคล้องทันต่อเหตุการณ์ ปัญหาและความต้องการในปัจจุบัน พัฒนาบุคลากร เช่น ครู-อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันดำเนินการด้านสิ่งแวดลอม

กรมอาชีวศึกษาจัดเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งออกเป็น 4 กอง ได้แก่ กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กองวิทยาลัยเกษตรกรรม และกองการศึกษาอาชีพ กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตกำลังคนในระดับช่างกึ่งฝีมือ ช่างฝีมือและช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสนองความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพโดยการจัดการศึกษาและฝึกอบรมออกเป็น 5 ประเภทวิชา คือประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม บริหารธุรกิจ คหกรรม และศิลปหัตถกรรม ซึ่งในบรรดา 5 ประเภทวิชานี้ ผู้วิจัยพบว่าประเภทวิชาอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมนั้น มีเนื้อหาสิ่งแวดลอมสอดแทรกมากกว่าประเภทวิชา พาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปหัตถกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม แทบไม่มีเนื้อหาสิ่งแวดลอมสอดแทรกอยู่ในวิชาใดๆเลย อาจเป็นผลทำให้ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ประเภทวิชาดังกล่าวจัดอยู่ในสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษาทั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอาจจะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดลอมหรือช่วยลดปัญหาสิ่งแวดลอมที่มีอยู่ได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้า ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 40 แห่ง ว่า นักศึกษาเหล่านี้มีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดลอมเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดลอม เพื่อ

กระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักในความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไข และพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ซึ่งจะส่งผลให้สภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรมดีขึ้น หรืออย่างน้อยที่สุดก็ทำให้ไม่เสื่อมโทรมมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามตัวแปรเพศ และภูมิภาคของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาชายและนักศึกษานหญิงมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
2. นักศึกษาจากภูมิภาคต่างกันมีความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษา อยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั่วประเทศเป็นจำนวน 40 แห่ง
2. แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ครอบคลุมเรื่องความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ พลังงาน และใน ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพได้แก่สิ่งแวดล้อมที่เป็นน้ำ อากาศ เสียง ขยะมูลฝอย และ สารพิษเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาอาชีวศึกษาระดับอาชีวศึกษา มีความตั้งใจตอบตามความเป็นจริง
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเฉพาะ ความรู้ ทักษะ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาเท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ น้ำ ดิน ป่าไม้ พลังงาน และสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ น้ำ อากาศ เสียง ขยะมูลฝอยและสารพิษ

ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความจำ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาวะสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ได้แก่ อากาศ น้ำ ดิน และเสียง เป็นต้น

ทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความรู้สึก ความคิด เห็น ทำที่ และความเชื่อที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านที่ก่อให้เกิดปัญหา และในด้านที่ช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การกระทำที่เกิดจากการเลือกหรือตัดสินใจที่อาจก่อให้เกิดผลดี และผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อม หมายถึง ภาวะเป็นพิษที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบด้านที่เป็นอันตรายต่อคน เช่น อากาศเป็นพิษ น้ำเป็นพิษ เป็นต้น

นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา หมายถึง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ไม่รวมถึงนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยเกษตรกรรมและกองการศึกษาอาชีพ

ความจำกัดของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามเพียงอย่างเดียวจึงอาจจะไม่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์อย่างแท้จริงได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
 - กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา
 - กองวิทยาลัยเทคนิค
 - กองวิทยาลัยเกษตรกรรม
 - กองการศึกษาอาชีพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย